

Overweging zondag 9 september 2012

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht

ds. Stefan Dijkhuizen

Jakobus 1: 16-27 & Marcus 8:27-9:1

Overweging:

Geliefden van onze Heer,

Wie is Jezus?

Dat lijkt toch een beetje de centrale vraag te zijn die vanmorgen gesteld wordt. Wie of wat is hij nu precies?

Het is haast onvermijdelijk om niet de link te leggen met aanstaande woensdag. Ook bij het kiezen gaat het er immers om dat wij weten wie de kandidaten werkelijk zijn en wat ze zeggen te zullen gaan doen. Waar wij ons achter scharen, wie wij onze stem geven.

Maar Jezus zou het er - denk ik - helaas niet zo best vanaf brengen als lijsttrekker. In ieder geval niet zoals hij in de lezing van vanmorgen optreedt. Eerst nog vragend, maar vervolgens na de toch eerlijke antwoorden streng verbiedend en terechtwijzend naar zijn eigen volgelingen. En bovendien met een partijprogramma dat toch nauwelijks navolgbaar lijkt voor gewone mensen zoals u en ik.

Wie is die Jezus?

Dat is een vraag van alle tijden. Van toen, nog tijdens zijn leven, tot nu toe. En door alle tijden heen zijn er ook allerlei antwoorden op deze vraag gegeven. 'Sommige zeggen dat u Johannes de Doper bent, anderen Elia, weer anderen: één van de profeten.'

Koning der Joden. Lam van God. Goede herder. Godslasteraar. Davids zoon. Verlosser. Brood des levens. De weg, de waarheid en het leven. Man van smarten. Koopman in oudroest. Mystieke leraar. Revolutionair. Superstar. Middelaar. Enzovoorts, enzovoorts.

Zoveel mensen, zoveel gedachten, namen, titels en beelden. Om nog maar te zwijgen over kunstenaars door de eeuwen heen. De Jezus van Rembrandt, van Bach, van Chagall, van 't Hart en 't Reve. Van denkers en doeners, Calvijn, Luther, Franciscus en Majoor Boshardt. De Jezus van die en die kerk. Van de burens, van mijn moeder.

'En jullie, wie zeggen jullie dat ik ben?'

In de huidige peilingen gaat het ook niet zo goed met Jezus. En andersom is het ook zoeken - vind ik zelf tenminste - hoe je als gelovige stem geeft aan een partij of programma waarin volgens jou belangrijke normen en waarden, idealen, terugkomen.

Zo las ik een tijdje geleden van een Remonstrants predikant die werd gevraagd waarop hij stemde, zei dat Jezus' programma toch eigenlijk niet uit te voeren valt. Niet realistisch. Onhaalbare kaart. Als je het al zo kunt bekijken tenminste. En van partijen die de naam 'christelijk' droegen, moet je je dan ook afvragen, zo zei hij, wat ze daar dan mee bedoelen? Wat is 'christelijke' politiek?

Daarnaast is het gesprek, het debat dat hier gevoerd wordt in de lezing van vanmorgen, ook uiterst merkwaardig. Verrassend. Verwarrend ook. Want wat zegt Jezus?

Zoals wel vaker in het evangelie, is Jezus absoluut niet gemakkelijk te volgen in zijn woorden. Niet gemakkelijk na te volgen op zijn weg, in zijn daden.

Precies in het midden van het evangelie vraagt Jezus naar wat men van hem vindt. Wie denken de mensen dat hij is?

Hij vraagt hen dat als hij met zijn vrienden in de buurt is van de stad Ceasarea Filippi. Een heidens gebied, niet-Joods. In de verkeerde richting dus, want hij moest toch naar Jeruzalem? Of heeft hij juist even de betrekkelijke rust opgezocht, veilig ook voor degenen die hem naar leven staan? Zeg me, wie denken de mensen dat ik ben, en wat verwachten ze van mij?

Jezus' vraag blijkt een opmaat te zijn voor wat de leerlingen zelf denken en geloven. Want dat Jezus populair is, blijkt wel uit de antwoorden die de leerlingen geven. Sociaal gewenste antwoorden?

Maar wat vinden jullie - jullie, die mijn eigen vrienden en leerlingen zijn?

Petrus - woordvoerder zoals wel vaker - geeft dan dat ene antwoord: 'U bent de Messias.' Voor het eerst in het hele evangelie, op de titel na in het allereerste vers van hoofdstuk 1, noemt iemand Jezus de Messias, die beladen Hebreeuwse naam. Christus in het Grieks. De 'gezalftde'.

Je zou toch zeggen: een keurig antwoord, Petrus! Jezus de Messias, Jezus Christus, zo is het. Christen, christelijk, je weet wel...

Maar Jezus verbood Petrus ten strengste hier ook maar iets over tegen anderen te zeggen...

Jezus ontkent het antwoord van Petrus weliswaar niet, maar instemmend of bevestigend is het zeker ook niet. Maar is het dan geen ´goed´ antwoord?

In wezen is Petrus natuurlijk de leerling die ons allen representeert. Een keurig antwoord, zeker, een prachtige belijdenis, helemaal in de goede woorden, maar weet je eigenlijk wel wat zegt? ´U bent de Messias...´ En weet je wel wat het betekent, ook voor jou, als volgeling, als ´christen´?

Wie zeggen wij dat Jezus is?

Wat denken wij dat zogenaamd christelijk is?

Wat zeggen wij met onze stem, aanstaande woensdag, en zijn we ook bereid om daar de consequenties van te nemen? Zullen ook wij handelen en doen, zoals we menen dat het hoort of wat goed is, voor de samenleving, voor de mensen om ons heen?

Na het verbod van Jezus om openlijk over hem als Messias te spreken, volgt misschien wel het meest dramatische gesprek uit het hele evangelie. Met opnieuw Petrus in de hoofdrol.

Want als Jezus dan uitlegt wat dat Messiasschap zal betekenen, dat deze Messias een Mensenzoon is, en die zal moeten lijden, die zal worden verraden en sterven, en die ook zal opstaan, dan vliegt Petrus in de verdediging. En blijkt meteen dat hij een heel ander beeld van de Messias had. Zijn Messias-beeld. Zijn Jezus-beeld.

Lijden? Sterven? En dat wel in alle openheid gezegd? Ben je nu helemaal!? En hij neemt Jezus apart, weg uit het publieke, en hij wijst hem fel terecht. Bestraffend, zo staat er letterlijk. De leerling komt in verzet tegen de leraar. De Messias, dat kan bij Petrus alleen maar volgens een koninklijke weg gaan. Triomferend, heersend. Géén lijden of verlies.

Maar ook nu reageert Jezus niet bepaald subtiel. Een mediatrainer of presentatiedeskundige zou de haren uit het hoofd trekken. ´Ga terug, achter mij, Satan! Je denkt niet aan wat God wil, maar alleen aan wat de mensen willen.´

Wij schrikken nog steeds van zo ´n woordje als ´satan´. We gebruiken de uitdrukking ´satanisch´ als het om iets heel duisters, engs of verwerpelijks gaat. Maar in wezen betekent het woordje eigenlijk ´tegenstander´, ´hinderaar´.

Petrus staat Jezus in de weg, hij hindert hem om werkelijk Messias te zijn, Zoon des Mensen. Petrus blokkeert de weg die Jezus moet gaan, hoe goedbedoeld en hoe vriendschappelijk ook.

Opnieuw wordt ons dus een spiegel voorgehouden: Wie zeggen en denken wij dat Jezus is? En in wat voor vastgeroeste beelden? Van hem, maar ook van elkaar, van onszelf? En hoe vaak staan wij de Messias niet in de weg? Of elkaar, ook zo vaak met de beste bedoelingen?

Door kerkmuren en dogma's. Door vooroordelen of lauwheid. Door woorden zonder daden. Door ... je mag het zelf invullen.

En in de verzen die volgen zegt Jezus opnieuw in alle openheid wat zijn missie is, en meer nog, wat dat betekent voor alle volgelingen. 'Wie mijn volgeling wil zijn, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en zo achter mij aan komen.'

Opnieuw: Dat programma van Jezus, dat is haast onuitvoerbaar. Pas dus op met wat je zegt en denkt over hem, over de Messias.

Jezus' naam belijden, je geloof in hem uitspreken, is één. Er naar handelen is wat anders. Vraagt meer, vraagt misschien wel alles.

Toch denk ik niet dat Jezus de leerlingen en ons hier wil afschrikken. Dat het onmogelijk is christen te zijn. Maar het vraagt wel om een keuze. Een hoogstpersoonlijke keuze. Wie zeg jij dat Hij is? En wat betekent dat dan voor jou, voor jouw leven? Hou jezelf een spiegel voor, en weeg de woorden nog eens die uit je mond komen. De beelden waarin je altijd al dacht. De verwachtingen die je bewust en vaak onbewust zo sterk hebt. Wat wil God van jou, van ons?

Het enige perspectief, de enige blikrichting voor Jezus is het Koninkrijk. Waar niet behouden en krampachtig vastgehouden wordt, kerken kerkers worden, maar waar gediend en gegeven wordt. 'Zalig zij die ...' en vul maar aan.

Een laatste kritische vraag: Zat Jezus er dan niet helemaal naast met zijn idealen en uitspraken? Klopt het wel wat deze lijsttrekker van het Koninkrijk allemaal beweert? De Fact-check? En sowieso, 'dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?'

Ons wordt om een eigen antwoord gevraagd. Iedere keer weer. Jezelf verloochenen of Jezus' verloochenen? En dat betekent heus niet dat je jezelf moet achterstellen, of wegcijferen, hoe nobel dat soms ook over komt. Maar het gaat om een leven in vertrouwen op God.

En dat lijden en sterven hebben niet het laatste woord. Want na drie dagen zal het anders zijn. Dat betekent hier niet 3 x 24 uur, maar dat betekent een vertrouwen dat God ons niet vergeet. Niet loslaat, en dat eens, ooit het anders zal zijn. En dat wij niet lijdzaam mogen en kunnen wachten. Ik hoorde het van de week een gemeentelid nog prachtig verwoorden, iemand die na veel verlies kon zeggen: 'Ik leef van mij af' Gericht op anderen, gericht op de naaste.

En Jezus zegt hier niets anders dan: Ik kies voor jullie, voor deze wereld. Zelfs voor iemand als Petrus, die hem niet lang hierna keihard zal laten vallen. En toch...

Daarom hebben wij, als we onszelf christen willen noemen, ook steeds weer te kiezen. Niet alleen a.s. woensdag. Maar iedere zondag, iedere dag van de week, iedere dag van ons hele leven.

Wie is Hij? En wij zeggen wij dat Hij is?

In de naam van de Vader,
de Zoon en de heilige Geest. Amen.